

Punkt 9.

Godkendelse af ekspropriationsvilje ved vandløbsprojekt ved St. Restrup dambrug

2019-014307

Miljø- og Energiforvaltningen indstiller, at Miljø- og Energiudvalget godkender:

At anmode By- og Landskabsforvaltningen om at indstille til Byrådets godkendelse om at ville anvende ekspropriationshjemmel i henhold til vandløbslovens §71 til realisering af vandløbsprojektet, såfremt projektet ikke kan gennemføres ved frivillighed

At vandløbsmyndigheden indgår frivillige aftaler på ekspropriationslignende vilkår (med og uden økonomisk forlig) med de bredejere, som berøres af planlagt vandløbsforløb

At By- og Landskabsforvaltningen i øvrigt bemyndiges til at afslutte erstatningsspørgsmål, hvor der ikke opnået et økonomisk forlig.

Beslutning:

Godkendt.

Lars Peter Frisk var fraværende.

Sagsbeskrivelse

I Danmark er der fastsat krav om, at der skal gennemføres vandløbsrestaurering, så vandmiljøet kan leve op til målsætningen i EU's vandrammedirektiv. Indsatskravene udspringer af vandområdeplanens indsatsprogram som er udarbejdet af Miljøstyrelsen. Det er kommunerne, der skal gennemføre indsatsprogrammet som er specifikt for hvert vandløb.

I Tostrup-Restrup å, er der bl.a. et indsatskrav om "fjernelse af en spærring" ved St. Restrup dambrug. Spærringen består af en ældre mølleopstemning.

Spærringer og vandløbsrestaurering

Tostrup-Restrup å er en del af Hasseris å's vandløbssystem. Vandløbet ligger meget "bynært" og udmunder i Limfjorden lige vest for Aalborg by. Tostrup-Restrup å rangerer som et af de bedste vandløb i Aalborg Kommune. Vandløbet har dog "naturmæssigt" haft det meget svært, som så mange andre vandløb, på grund af gamle reguleringer og spærringer. Opstemninger fungerer som spærringer for vandløbets fisk og mange gydeområder er gået tabt ved reguleringerne.

Spærringen ved St. Restrup dambrug udgøres af en ældre mølleopstemning tilhørende den gamle "Restrup Vandmølle". I slutningen af 1950'erne blev opstemningsretten overtaget af St. Restrup Dambrug. Opstemningen blev omlagt med henblik på at anvende en del af vandløbets vandføring i fiskeproduktionen.

Vandløbsprojekt og frivillig nedlægning af opstemningen

Vandløbsprojekts formål er at sikre målopfyldelse ved at genskabe passageforholdene i vandløbet. Flere løsningsforslag har været belyst i forundersøgelser til vandløbsprojektet. Det vurderes, at opstemningen ved St. Restrup skal fjernes for at opnå målopfyldelsen i vandløbet.

Aalborg Kommune har udarbejdet et vandløbsprojekt, hvor opstemningen nedlægges og vandløbet bliver genoprettet. Projektområdet fremgår af oversigtskort i bilag 1. Vandløbet flyttes oppe fra sit nuværende forløb i bakkeskrænten til det oprindelige og laveste niveau i ådalen. Vandløbet genslynges og får et nyt forløb på mere end 1.800 m. Vigtige gyde- og opvækstområder genskabes lokalt ved udlægning af gydegrus i det nye forløb. Vandløbsprojektet åbner op for fri passage til de mere end 17 km, der ligger ovenfor spærringen, og der sikres adgang til vandløbets væsentligste gyde- og opvækstområder.

Med nedlægning af opstemningen, skal der foretages en omlægning af dambrugets indvinding af overfladevand fra vandløbet. Kommunen har siden 2017 forhandlet med Dambrugerens om vandløbsprojektet og forskellige løsninger vedr. et ændret vandindtag. Der er opnået enighed om et alternativt vandindtag til dambruget uden opstemning i samarbejde med dambrugerens konsulent. Løsningen sikrer således, at Dambrugets produktion og levebrød kan bevares. Nedlægningen af opstemningen og realisering af vandløbsprojektet sker ved en frivillig aftale med St. Restrup Dambrug. Aftalen er vedlagt til orientering i bilag 2. Aftalen indeholder et økonomisk forlig, som udbetales som en erstatning, når vandløbsprojektet er realiseret.

Vandløbsprojekt og frivillig aftale om nyt vandløbsforløb

Det planlagte vandløbsforløb i ådalen berører 5 forskellige bredejer ovenfor dambruget som skal tåle en defigurering og andre ulemper, når vandløbsforløbet "skærer" gennem deres arealer. Der har været afholdt flere individuelle lodsejermøder med henblik på at opnå frivillige aftaler og imødekomme deres ønsker.

Landbrugsstyrelsen har opgjort individuelle ulempeerstatninger for vandløbsprojektets realisering for de 5 bredejere, der skal "modtage" det planlagte vandløbsforløb. Opgørelsen er vedlagt til orientering i bilag 3.

Der er opnået enighed om frivillig realisering med alle 5 bredejere ovenfor Dambruget såfremt, at vandløbsprojektet gennemføres på ekspropriationslignende vilkår. Aftalerne er vedlagt i bilag 4. Der er opnået enighed om et økonomisk forlig med de 4 bredejere, mens én bredejer ønsker af rejse erstatningsspørgsmålet ved Taksationsmyndighederne.

Hjemmel til realisering af vandløbsprojekt

Aalborg Kommune er forpligtiget til at gennemføre vandområdeplanens indsatsprogram beskrevet i bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter nr. 1521 af 15. december 2017.

Lovhjemmel til ekspropriation

Aalborg Kommune har, som vandløbsmyndighed, hjemmel i vandløbslovens §37 til at gennemføre vandløbsrestaurering. Vandløbsprojektet omfatter vandløbsrestaurering med fjernelse af en opstemning og genopretning af en vandløbsstrækning. Gennemførelsen af vandløbsrestaurering efter vandløbslovens § 37, er en såkaldt ekspropriationslignende foranstaltning, der kan gennemføres også mod lodsejernes vilje.

Det fremgår af § 71 i Vandløbsloven, at vandløbsmyndigheden kan iværksætte ekspropriation til gennemførelse af foranstaltninger efter loven.

Ved ekspropriation af arealer / rettigheder i forbindelse med vandplansprojekter, er det Miljø- og Energiudvalget, der principgodkender med henblik på oversendelse til By- og Landskabsforvaltningen, der har kompetencen med henvisning til Ramme nr. 7 - Kompetencedelegation – Vandløb og vandplanprojekter.

Myndighedsarbejde og tilladelser

Før der træffes beslutning om ekspropriation, skal de nødvendige tilladelser foreligge. Den endelige projektbeskrivelse af vandløbsprojektet har været fremsendt i 8 ugers offentlig høring i foråret 2019. Der er indkommet bemærkninger/indsigelser fra forskellige parter, som er behandlet af Miljø- og Energiforvaltningen, hvilket har givet anledning til mindre tilpasninger af vandløbsprojektet.

Vandløbsprojektet er myndighedsbehandlet med godkendelser efter vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven som meddeles den 31. maj 2019 med 4 ugers klagefrist.

Finansiering af vandløbsprojektet

Aalborg Kommune har ansøgt om EU tilskud til gennemførelse af vandløbsprojektet ved Fiskeristyrelsen. Der er opnået tilsagn til projektet i 2017. Tilskud omfatter udgifter til kommunens lønudgifter, eksterne konsulentudgifter og anlægsomkostninger med en samlet tilskudssum på 2.15 mio. kr. Vandløbsprojektet kan gennemføres uden kommunal finansiering på tilsagnsvilkår. Kommunen har foreløbigt afholdt udgifter til eksterne konsulenter og kommunale lønudgifter på ca. 300.000 kr. Hvis vandløbsprojektet ikke gennemføres, kan kommunens udlæg ikke refunderes.

Der er vilkår om, at vandløbsprojektet skal være afsluttet inden 1. juli 2020. Hvis projektet ikke er afsluttet inden for projektperioden, er der risiko for, at kommunen ikke kan få refunderet sine udgifter. Under visse forudsætninger kan projektperioden forlænges.

Tilskud til erstatning

De bredejere, der lider tab, har ret til erstatning efter vandløbslovens bestemmelser (§ 37, stk. 4). Kommunen har ansøgt om tilskud til at dække de beregnede erstatninger ved en national tilskudsordning for vandløbsprojekter ved Miljøstyrelsen.

Der er opnået fuld tilsagnsstøtte til de beregnede erstatningsbeløb, som indgår i de vedlagte aftaler.

Erstatningsbeløbene udbetales som et engangsbeløb til Dambruget og bredejerne, når vandløbsprojektet igangsættes. For den bredejer, hvor der indstilles til en frivillig aftale, uden økonomisk forlig, vil udbetalingen ske efter taksationsmyndighedernes endelige afgørelse og eventuelle vilkår.

Samlet vurdering

Med vandløbsprojektets gennemførelse vil Tostrup Restrup å kunne opnå målopfyldelse. Der vil ske en markant fremgang for vandløbets naturtilstand, hvilket bl.a. vil betyde "flere fisk". Aalborg Kommune vil samtidigt leve op til sine forpligtigelser, når indsatsprogrammet vedr. vandløbsrestaurering i Vandområdeplanen realiseres.

Vandløbsprojektet realiseres ved nedlægning af en opstemning tilhørende St. Restrup Dambrug. Der er indgået en frivillig aftale med Dambruget. Aftalen sikrer Dambruget en økonomisk kompensation til ombygning af deres vandindvinding, så Dambrugets produktionen kan bevares.

Der er 5 bredejere, der får deres ejendomme opdelt af det planlagte vandløbsforløb. Disse bredejere er positivt stemte for projektet under forudsætning, at det gennemføres på ekspropriationslignende vilkår. Der er

lovhjemmel til at anvende ekspropriation, hvilket kræver Miljø- og Energiudvalgets og Byrådets endelige godkendelse af både "ekspropriationsvilje" og lodsejeraftaler.

Projektets udgifter til kommunale lønudgifter, konsulenter, anlæg samt erstatninger, realiseres via eksterne tilskud.

Bilag:

Bilag 1 Oversigtskort - Vandløbsprojekt St. Restrup